

NEMOLAND POLEN

Kopaniec-Miedzylesie 5 - 58-512 Stara Kamienica - tel. (0048)75-7693605 - www.nemoland.org - info@nemoland.org

Nemoland is een groene oase voor wandelaars en natuurvrienden die het onbekende Polen willen ontdekken. Nemoland ligt letterlijk op een kruispunt van eeuwenoude wandelroutes en verhalen, in het niemandsland van Europa; het grensgebied van Polen, Duitsland en Tsjechië. Daar ligt het Iser- en Reuzengebergte met een authentiek dorpenlandschap en mysterieuze bergen.

Nemoland is geen openbare camping of pension, maar een centrum voor Nemoleden. Iedereen kan bij aankomst lid worden. Gasten verblijven op basis van zelfverzorging. Je kunt kamperen in de boomgaard, of overnachten in een caravan, de blokhut, de groepsruimte of in het woonhuis. Het woonhuis is op een kwartier lopen van een dorp, met een bus naar de stad (Jelenia Góra; 20 km.). Gasten kunnen zelf koken. De oude hooischaar is ingericht als café. Op de zolder van het café is een studio. Er is een theaterzaal en een atelier. Er zijn goede natuurlijke sanitaire voorzieningen, met compostwc's. Het centrum is goed bereikbaar met openbaar vervoer. Er is nauwelijks ruimte om eigen campers of caravans te plaatsen. Wel is er een parkeerplaats.

Wat biedt Nemoland?

- * Overnachtingsmogelijkheden voor groepen en individuele gasten in kamers of slaapzolder, in caravans, blokhut of met de tent in de boomgaard of op het weiland*
- * 36 ha. eigen terrein met moestuin, boomgaard, vuurplaatsen, beken, weilanden, heuvel en bos*
- * Zelf koken. Er is een keuken met alle voorzieningen, en de winkel is op 4 km afstand. Nemo kan ook maaltijden verzorgen.*
- * Café/ontmoetingsplaats met terras en vuurplaats*
- * Echte stilte en rust; 's nachts, maar veelal ook overdag als veel gasten 'op pad' zijn*
- * Producten van eigen boerderij, zoals jam, geitenmelk/kaas, kruidenthee, eieren*
- * Keuze uit tientallen dagwandelingen en meerdaagse wandelingen van boerderij naar boerderij/berghut*
- * De mogelijkheid voor gasten om mee te werken aan de opbouw en het onderhoud van het centrum. Te denken valt aan seizen, bomen snoeien, paden onderhouden, onderhoud aan voorzieningen etc. Eigen ideeën en initiatieven van gasten worden altijd op prijs gesteld*
- * Beleven van sagen, legenden en rituelen van het Izergebergte bij de Verhalenput en op de berg*
- * Avonturen voor kinderen (4 tot 88 jr): speurtochten, spoorzoeken, zoektocht naar berggeest en heks Aga op de Heksenberg, dammen bouwen in de beek*
- * De mogelijkheid om er (in overleg) even zonder de kinderen er op uit te gaan*
- * Alle bestemmingen zijn per openbaar vervoer bereikbaar.*
- * Nemoland heeft geen winstoogmerk. De prijs is gebaseerd op een vergoeding voor de gemaakte onkosten met een toeslag voor het gebruik van de gemeenschappelijke ruimten en voorzieningen, de service van de beheerder, een donatie voor de projecten van Nemo. Vraag de prijslijst.*

Welkom in Miedzylesie/Ramberg

Miedzylesie ligt tussen de dorpen Chromiec/Ludwigsdorf, Mala Kamienica/Hindorf en Kopaniec/Seiferschau in de gemeente Stara Kamienica/Alt Kemnitz. In de omgeving wordt het gehucht vaak nog bij de Duitse naam Ramberg genoemd. Er zijn in Ramberg 4 woonhuizen (het 5e stond naast het café en is gesloopt). Beneden aan de beek staan 2 woonhuizen en een schuur. Het grote witte huis was vroeger de watermolen, in de 18e eeuw gebouwd door de graven Von Schaffgottsch, de grootgrondbezitters van de streek. Het huis daar schuin tegenover was vroeger de 'Rambergschenke', een beroemd café-restaurant. Toen was Ramberg het belangrijkste knooppunt van de streek. In 1946 werden de Duitsers verdreven en kwamen er Polen wonen.

PRAKTISCHE INFORMATIE

Nemoland is een project van de vereniging Nemo om via duurzaam toerisme bij te dragen aan de ontwikkeling van de streek. Ook wil Nemo gasten kennis laten maken met de natuurlijke omgeving en het onbekende Polen. Nemoland is afhankelijk van natuurlijke hulpbronnen en goede contacten met de Poolse omgeving. Daarom worden de gasten verzocht spaarzaam en voorzichtig om te gaan met energie/water, levensmiddelen in de dorpswinkel te kopen, te gebruiken wat de omgeving biedt en naar vermogen zelf iets bij te dragen.

1. **Bij aankomst** registreer je bij de beheerder.
2. **Algemeen:** de centrale ontmoetingsplek is café Joppe en de vuurplaats (naast het café). Andere algemene ruimten zijn het theater, het atelier en de studio (zolder cafe). Op het mededelingenbord voor het cafe hangt het weekprogramma en de intekelijsten voor maaltijden en wandelingen.
3. **WC:** de kampeerders en caravan-gebruikers gebruiken de droge wc's (bij de caravans, in de boomgaard en op de parkeerplaats) of de wc naast het café. De gasten in huis gebruiken de wc en badkamer in het huis.
4. **Water** komt uit een welput en is goed drinkbaar. Er is niet onbeperkt water, dus wees zuinig met water! Wassen, afwassen en water halen in het houten schuurtje in de boomgaard, bij de waterkranen buiten voor het huis en in de kelder van het woonhuis.
5. **Schoonmaken:** Houd de wc's, douches en de wasgelegenheden droog en schoon! Laat geen afwas of afval achter. Doe in het woonhuis, de caravans en de blokhut je schoenen uit. Laat voor je vertrek alles veegschon achter, anders moeten we schoonmaakkosten berekenen.
6. **Afval** wordt als volgt gescheiden: 1. *Brandbaar afval.* Alles wat maar kan verbranden: papier, plastic, karton enz. Achter de schuur. 2. *Onbrandbaar* Achter de schuur. 3. *Compost.* Alles wat verteerbaar is: schillen enz. De compost legen in de kuil links achter het huis (dichtbij het pad naar boven, achter de platte boomstam). 4. *Eetbaar afval* voor de hond. Aan de beheerder geven. *Glas* in de glasbak achter de schuur.
7. **Douchen:** In de boomgaard en in de sanitaire ruimte zijn 2 boilerdouches . Voor de gasten in huis is ook een boilerdouche. Omdat de waterputten en de boilers beperkte capaciteit hebben, moeten we zuinig zijn met (warm) water. Als er weinig gasten zijn, is alleen de boilerdouche in het woonhuis beschikbaar.
8. **Elektra:** In de kamers, groepsruimte, caravans en blokhut is wel elektra-aansluiting, maar er kunnen géén elektrische apparaten aangesloten worden (dompelaars, waterkokers, föhns e.d.), maar wel lampen en opladers. Het vermogen is te beperkt en het gebruik is brandgevaarlijk. De tenten hebben geen elektra.
9. **Keukenfaciliteiten:** De caravans, kamers en blokhut hebben geen gas, water en keukenfaciliteiten. In de kelder van het woonhuis, in de groepsruimte en in het café zijn keukenfaciliteiten voor gasten. De keuken in het woonhuis is open van 8.00 tot 22.00 uur, in het café van 16.00 tot 19.00 uur.
10. **Internet:** De internet verbinding is erg goed. Rond het woonhuis is wifi beschikbaar, .
11. **EHBO:** In de hal van het woonhuis achter de voordeur is een EHBO-set. Let op wespen, steekvliegen en teken. Voorkom overlast door je te bedekken (geen korte broek en blote armen). Controleer elke avond of je teken hebt. Er is een eerste hulp post en een apotheek in Stara Kamienica. Ziekenhuis in Jelenia Góra. Vraag de beheerder.
12. **Baden** in de beek: loop over de weg terug, bij splitsing door het weiland naar de beek, linksaf langs beek.
13. **Aansprakelijkheid:** Nemo is niet aansprakelijk voor schade aan gasten of derden, die zij niet zelf veroorzaakt heeft. De gasten dienen elke schade te vergoeden die zij veroorzaakt hebben.
14. **Restaurants:** Nemoland kan maaltijden verzorgen. Aan de snelweg naar Jelenia Góra ligt aan de noordelijke kant dichtbij Piastów een wegrestaurant, met uitstekende maaltijden. In Piechowice is een goede pizzeria (weg naar Szklarska Poreba, 2e afslag Piechowice linksaf, na 200 m. aan de rechterkant)

Wat is er te doen bij Nemo in Polen

Op loopafstand: Schilderachtige dorpen met monumentale kerken, wevershuizen, oude boerderijen, molens. Uitlopers van het Isergebergte en natuurreservaten: Krokusreservaat, veenreservaat, Bóbrdal rond stuwmeer Kasteelruïnes met ondergrondse gangen in Stara Kamienica en Rybnica (noorden). Bijzondere rotsformaties Eulensteine, Bibersteine, Duivelssteen. De magische muren van Kopaniec. Wolfgangbron en Heidenkapel (voormalig Keltisch heiligdom en later bedevaartplaats). Vaak zie je sporen van oude landgoederen. Sporen van het Duitse verleden vind je vooral op de kerkhoven. Let ook op de oude ontginningsporen in het landschap: muren, houtwallen, voordes enz. Vaak zijn voetpaden eeuwenoude opgehoogde voormalige hoofdwegen.

In de omgeving: Er zijn veel interessante steden in de omgeving, die allemaal via openbaar vervoer te bereiken, of te wandelen vanuit Nemoland en per bus/trein terug.

Jelenia Góra/Hirschberg 22 km. Streekcentrum met veel winkels en markten. Prachtige oude stad met monumentaal marktplein, oude kerken en een bijzonder glas- en streekmuseum (oosten)

Cieplice/Warmbrunnen 12 km. Rustig kuuroord met wandelallee, paleis, kuurpark, 2 monumentale kerken, een natuurmuseum en 19e eeuwse villa's (zuiden).

Swieradów Zdrój/Bad Flinsberg 20 km. Voornaam kuuroord met romantische 'Wanderhalle' en prachtige parken, aan de voet van het Isergebergte (westen).

Mirsk 15 km. Klein rustig stadje, heerlijk om rond te kuieren (westen).

Lesna 25 km. Ook zeer aardig stadje met 2 indrukwekkende kastelen in de buurt: Czocha en Swiecie (westen)

Gryfów Śląski 20 km. Grotere stad met veel nieuwbouw, maar ook oude gebouwen (westen)

Kowary Prachtige stad (noord-westen).

Szklarska Poreba 20 km. en *Karpac* 25 km.; toeristische centra met stoeltjeslift naar Reuzengebergte, maar ook weer aangenaam Pools; rommelig en veel leuke souvenirwinkels. Ook een aantal musea en in Karpac de beroemde Wangkerk (eeuwenoude Noorse kerk). In Szklarska verschillende stenen- en technische musea. (zuiden)

Verder weg: Je kunt 2 daagse (of langer) trips maken naar de grote steden Praag, Wrocław of Görlitz. Kastelen. Er zijn tientallen kastelen en burchtruïnes in de omgeving. De belangrijkste zijn Chojnik (vlakbij Piechowice), Wlen (in het noorden); Gryfów en Czocha (westen); Karpniki, Bolczów, Bolków en Lomnica (oosten). In het nationaal park bij Jannowice zijn heel veel kastelen.

Bezienswaardig zijn ook:

- Het kloostercomplex in Kreszów (noord/oosten).
- Het monumentale en schilderachtige dorp Lubomierz, beroemd van de cultfilm Sami Swoi (noorden).
- Het museum Arbeitslager (concentratiekamp) Gross Rosen (oosten, richting Wrocław)
- Wolimierz, kunstenaarsdorp, soort Ruigoord, beroemd van het alternatieve theater en de drukworkshops in het oude station (westen).

Tips

Een week wandelen in de omgeving van Nemo: oud cultuurlandschap, beken, bossen, heuvels, kasteelruïnes, oude steden en dorpen

dag 1 heenreis

dag 2 kennismaking, kuierroute omgeving Nemo Centrum

dag 3 verkenning van de omgeving (keuze uit 4 ommetjes)

dag 4 dagwandeling (keuze uit 4 dagwandelingen 10 of 20 km.)

dag 5 en 6 twee-daagse boerderij- of bergwandeling

dag 7 rust, bezoek historische steden Jelenia Góra en kuuroord Cieplice

dag 8 terugreis

Aan te vullen met:

Trektocht Reuzengebergte, minimaal 3 dagen. Rondwandeling over kam Reuzengebergte, door historische steden en langs boerendorpen. Overnachten in berghutten en kleine boerderijen.

Kasteel Chojnik, Jelenia Góra, kuuroord Cieplice, natuurparken Janowice en Bobru, boerendorpen, bergtoendra's.

Of: *Trektocht Isergebergte*, minimaal 3 dagen.. Rondwandeling over kam Isergebergte, door historische steden en langs boerendorpen. Overnachten op eco-boerderij in Swiecie. Kuuroord Swieradów Zdrój, kasteel Czocha, kustenaars-kolonie Wolimierz, veenreservaat, boerendorpen.

Wandelen Nemo heeft veel wandelingen uitgezet in de omgeving. Er zijn korte ommetjes, (halve) dagwandelingen en meerdaagse boerderij- en/of bergtochten. Het is verstandig om bij je planning met het weer rekening te houden. Bij helder weer is het slim om het Reuzengebergte en Isergebergte 'te doen'.

Klimaat Het klimaat op de Ramberg (op 500 m. hoogte) is zonniger, maar ook wisselvalliger dan in Nederland omdat het gebied dichtbij de bergen ligt. Houd er ook rekening mee dat de luchtdruk en het klimaat heel anders is dan bij ons. Het is beter om de eerste dag wat rustig aan te doen. Het Reuzengebergte staat bekend om haar grillige klimaat. Er is geen gebergte in Europa waar de verschillende klimaatzones en weertypes zo snel op elkaar volgen. Op de top is een toendra-achtig landschap met een alpine klimaat.

Kinderen Voor kinderen is de omgeving van het huis een speelparadijs. In de beek kun je badderen en dammen bouwen, je kunt klauteren, hutten bouwen enz. En je ouders komen tot rust... Er blijven altijd wel mensen bij het huis, zodat de ouders ook eens alleen kunnen wandelen. Er zijn ook veel leuke dagtrips mogelijk naar watervallen, kastelen en rotsformaties. Er is ook een speciaal verhalenprogramma op en rond de Heksenberg, op zoek naar de berggeest Rubezahl en de heks Aga.

Meewerken Gasten worden uitgenodigd af en toe mee te helpen met schoonmaken en kleine klussen, maar het is absoluut niet verplicht. Er zijn veel mogelijkheden om je vakantie actief door te brengen. Er is geen vergoeding, maar het wordt wel erg op prijs gesteld. De meeste mensen van vorig jaar vonden de combinatie van vakantie en (af en toe) werken erg leuk. Er zijn altijd genoeg klussen te doen: in huis, in de tuin en op het land. Bijv. snoeien, maaien, voetpaden herstellen, verven. Je moet doen wat je leuk vindt en wat je aankan of wat je wil leren. De beheerder heeft een klussenlijst. Als je op een minder vrijblijvende manier wilt werken, kun je ook als vrijwilliger of medewerker komen. Vooraf maken we dan duidelijke afspraken.

WANDELMOGELIJKHEDEN ROND EN VANUIT NEMOLAND POLEN

1. *In en rond Nemoland. Kuieren en struinen door het gebied rond het huis.*

Het gebied wordt begrensd door de asfaltweg van Chromiec naar Kopaniec in het zuiden, de asfaltweg van Kopaniec naar Stara Kamienica in het oosten en zuidoosten, de asfaltweg van Stara Kamienica naar Mala Kamienica in het noorden, en de weg van Mala Kamienica naar Chromiec in het noordwesten.

2. *Halve dag-wandelingen (ommetjes) (2/3 uur lopen).*

*0 Over de brug naar de weg van Mala Kamienica naar Chromiec en vanaf Chromiec terug (variant: aan de overkant van de rivier naar Chromiec)

*1 Omhoog bij Mala Kamienica, langs het bos op de heuvel Swierczek en terug via Antoniow/Chromiec

*2 Langs de beek naar Stara Kamienica en terug via Mala Kamienica

*3 Langs de beek naar Stara Kamienica en terug via Kromnow en Kopaniec

*4 Omhoog langs Chromiec naar het uitkijkpunt Kozia Szyja (748 meter) en omlaag bij Kopaniec

3. *Dagwandelingen (20 km) met korte varianten*

*1 Dorpenroute De Drie Kamienica's (Mala, Nowa en Stara Kamienica), horeca in Stara Kamienica. Vanuit huis via oude weg naar Kopaniec, brug over Kamienica naar Adam, buiten Mala Kamienica om en vervolgens door het plaatsje heen over der weg; over de heuvel naar bos richting op heuvel Swierczek, langs bosrand naar noorden, naar Nowa Kamienica, ten noorden van riviertje Kamiennicka naar Stara, vanuit Stara via Kromnow en Kopaniec terug. Korte route: vanuit Mala kamienica direct naar Nowa Kamienica en vanuit Stara Kamienica direct terug naar Mala Kamienica.

*2 De voet van het Ertsgebergte: naar Jaroszyce, horeca bij Iwenica, omhoog naar de bovenloop van de Kamienica op 700 meter en langs de rivier omlaag naar Chromiec / Antoniow, mogelijkheid om te dineren in Antoniow. (Of verder via uitzichtpunt Kozia Szyja en omlaag langs Kopaniec.)

*3 Kastelenroute via Stara Kamienica, Barcinek, langs de Kamienica omlaag en terug via Rybnica, en Kromnow. Lange maar mooie route: 6 a 7 uur lopen, deel door natuurpark. Horeca in Stara Kamienica en voorbij Barcinek. Mogelijkheid te eten in Rybnica (vooraf reserveren). In Barcinek: ruine paleis, landhuis; voorbij Barcinek langs Kamienica bijzonder landgoed. Horeca halverwege Barcinek en stuwmeer. Kasteelruines in Stara Kamienica en Rybnica.

In te korten door de bus te nemen naar Barcinek, of terug vanuit Rybnica naar Mala Kamienica.

Variant *3: Via Stara Kamienica naar Rybnica en terug via Wojciezyce en Kromnow of Wola Kromnowa.

*4 Langs Eulensteine en Bibersteine. Via Kopaniec naar de Eulensteine, horeca in Piastow / Latoniow, eventueel rondje Piastow (beneden door dorp) terug via blauwe route langs de Bibersteine, naar beneden langs Kopaniec of door langs uitzichtpunt Kozia Szyja en via Chromiec terug.

4. *Lijnwandelingen*

*1 Via Rybnica en Siedlecin naar Jelenia Gora - terug met openbaar vervoer. Informatie over Siedlecin. Kan ingekort worden door de bus te nemen naar Rybnica. Omgekeerde route: met openbaar vervoer naar Jelenia Gora, terug lopen (is zwaarder).

*2 Naar Swieradow Zdroj, eventueel 2e dag (via Wolimierz) naar Lesna, Czocha - terug met openbaar vervoer. Openbaar vervoer uit Swieradow Zdroj naar Mala en Stara Kamienica (bus), ook verbinding met Mirsk en Gryfow.

In Swieradow Zdroj kuurbaden, de galerie en het museum.

*3 Naar Wlen, Marczow (boerderijwandeling) - terug met openbaar vervoer (bus/trein)

Lange wandeling, stuk met (openbaar) vervoer, bijvoorbeeld tot Barcinek

*4 Naar Sklarska Poreba (en het Reuzengebergte) - Informatie Sklarska: lift naar kam Reuzengebergte.

*5 Naar Piechowice en Chojnik - terug via openbaar vervoer. PTTK berghut in Chojnik.

Vanuit Piechowice rondje naar Chojnik mogelijk. Heen bovenlangs, terug (kort) benedenlangs.

Informatie Chojnik en natuurmuseum.

Openbaar vervoer met stadsbus naar Jelenia Gora en met bus of trein terug.

Mogelijk in 1 dag vanuit Ramberg/Miedzylesie naar Chojnik.

*6 De E3 naar het oosten Oppikken op kam boven Chromiec of Kopaniec, via Piastow en Wojcieszyce en Rybnica, overnachtingsmogelijkheid in Rybnica. Vanuit Rybnica naar stuwmeer en naar het noorden

*7 De oranje-gele route langs Barcinek, Janice, Grudza, Rebiszow, vandaar naar het zuiden langs Przenica en Proszowa richting ertsgebergte- terug met openbaar vervoer naar Stara Kamienica of Mala Kamienica.

Eventueel terug via Kwieciszowice, Jaroszyce.

VIJF 1-, 2- OF 3-DAAGSE BOERDERIJ-WANDELINGEN

*1 Naar Marczow, Wlen (+ 22 km!) - verder, zie boven. Mogelijkheden: verder naar Lubomierz (2e dag), Czocha (3e dag)

*2 Naar Piechowice, kasteel Chojnik - bezoek Chojnik en natuurmuseum, overnachting in Piechowice of Chojnik
2e dag: naar Glebock (zwarte route)
3e dag: naar Janowice. Onderweg bezoek aan Karpniki.
Ook mogelijk een bezoek aan de ruïne Zamku Bolczow.

*2a Andere mogelijkheden vanuit Glebock: 3e dag naar Karpacz, Karpacz Gorny, en door naar Reuzengebergte...

*2b 3e dag vanuit Glebock naar Wojkow; en 4e dag vanuit Wojkow naar Janowice.

Terug met openbaar vervoer via Jelenia Gora.

Het is ook mogelijk met het openbaar vervoer naar Janowice te reizen en vandaaruit 1 of meer dagen terug te wandelen, al dan niet met terugreis met openbaar vervoer.

Informatie over Chojnik, Karpacz Gorny, Karpniki, Zamku Bolczow.

Chojnik te combineren met overnachting in Piechowice of berghut in Chojnik.

Karpniki en Zamku Bolczow te combineren met wandelingen vanuit Janowice.

Karpacz Gorny te combineren met overnachting in / wandeling vanuit Glebock.

Het is nog mogelijk vanuit Wojkow door te lopen naar Niedamirow of Lubawka (4e dag).

5. Excursies - met openbaar vervoer heen en of terug

- * Chojnik (kasteelruïne)
- * Karpacz Gorny (stoeltjeslift, beklimmen van de Sniezka)
- * Wlen (natuurpark)
- * Bolkow (kasteelruïne), Gross Rosen (museum concentratiekamp)
- * Karpniki (kastelen)
- * Krzeszow (barok kloostercomplex)
- * Chelmsko Slaskie
- * Swieradow Zdroj (kuuroord)
- * Siedlecin (kasteel)

HET REUZENBERGTE / KARKONOSZE

ALGEMENE INFORMATIE

De kam van het centrale gedeelte van het Reuzengebergte loopt over een hoogte van rond de 1400 meter over de Poolse-Tsjechische grens. Op sommige plaatsen is de bergkam niet veel hoger dan 1200 meter, op het hoogste punt, de Sniezka haalt het gebergte de 1602 meter.

Aan de Poolse kant loopt er een groot aantal paden omhoog naar de kam vanaf hoogten vanaf ongeveer 600 meter. Sommige zijn brede wegen, vaak druk, andere zijn smallere paden door vooral naaldbos en minder druk.

Behalve wegen en paden omhoog zijn er twee kabelbanen aan de Poolse kant, bij Szklarska Poreba en bij Karpacz, tot vlak onder de kam. Bij de Sniezka is er ook een Tsjechische kabelbaan. En aan de Tsjechische kant loopt er ook nog een weg tot aan de Karkonoska-pas in het midden. Dat leidt ertoe dat het op de kam van het Reuzengebergte druk kan zijn. Vooral in de omgeving van de kabelbanen.

Een groot deel van de wandelingen gaat er vanuit dat men de kabelbaan omhoog neemt vanuit Karpacz of Szklarska. In alle gevallen blijft het een individuele keuze om al dan niet de 700 meter omhoog te lopen. De looptijd omhoog naar de Pod Lambskim Szczyten hut (1160 meter) boven Szklarska Poreba is ongeveer 1 uur en 45 minuten; wie in Karpacz omhoog gaat en door wil lopen naar de Sniezka moet rekenen op een kleine 3 uur klimmen.

De routes gaan langs verschillende Poolse en Tsjechische berghutten, sommige zijn kleine en sommige grote hutten, sommige zijn luxe berghotels. In de hutten kan gegeten en gedronken worden. Er wordt overnacht in berghutten. In de meeste hutten is het buffet om 19.00 gesloten, in een enkele, zoals op de Sniezka, al eerder. In Tsjechië is het niet mogelijk met Pools geld te betalen, neem daarom wat Duitse marken mee.

- Lopen op de bergop In veel gevallen is het zelf mogelijk te kiezen tussen de berg op gaan met de kabelbaan of de berg op lopen. In het algemeen kun je zeggen dat het ongeveer 600 meter stijgen is dat wordt uitgespaard met de kabelbaan, dat is ongeveer 1 uur en 45 minuten klimmen.
- Sluitingstijden buffet. Let erop dat vanaf 19.00 uur 's avonds in de hutten niet meer gegeten kan worden. Het buffet in de Na Sniezce-hut op de top van de Sniezka sluit zelfs al om 5 uur of 6 uur. Aan te raden is om overdag ergens warm te eten en 's avonds eigen dingen te eten.
- Reserveren van de berghutten voor overnachting wordt aanbevolen. Voor de Samotnia-hut en de Na Sniezce hut op de Sniezka is het absoluut nodig. Ook in de weekends in de zomer kunnen de hutten bezet zijn.
- Kleding Het kan boven op de berg zeer koud zijn en er staat bijna altijd een harde wind. Warme kleding is daarom noodzakelijk.
- Markering en bewegwijzering. De markering van de routes is zeer consequent en duidelijk: een witte rechthoek met een streep van de kleur van de route, Op essentiële plaatsen en kruispunten staan wegwijzers. De afstanden hierop zijn aan de Poolse kant in looptijd, aan de Tsjechische in kilometers aangegeven. De looptijd klopt soms redelijk, maar vaak is de aangegeven tijd aan de krappe kant en moet je er wel iets bij optellen.
- Drukte. De rode route over de kam kan erg druk zijn en toeristisch. De groene route over de bergflank is rustiger, maar wel langer.
- Geld. Met Pools geld kun je in Tsjechië niet betalen. Wie in een Tsjechische hut wil overnachten of iets eten of drinken, kan het beste Duitse marken meenemen, die worden overal geaccepteerd.

BERGHUTTEN

Er zijn zowel aan de Poolse als aan de Tsjechische kant verschillende berghutten, aangeduid als Schronisko aan de Poolse kant en bals bouda aan de Tsjechische kant.

De Poolse hutten zijn allemaal oude hutten van de PTTK, de Poolse toeristenorganisatie. Wel is er de laatste twee jaren veel opgeknapt aan de hutten. Sommige hutten zijn alleen restaurant.

Vooraf aan de Tsjechische kant is er een groot verschil tussen de hutten. Behalve meer normale berghutten zijn er ook enkele (luxueuzere) privé hotels en -restaurants; aan de Tsjechische kant zijn er rond de Spindlerpas en bij de Petrova bouda ook verschillende nieuwe hutten bijgekomen.

Reserveren van de berghutten voor een overnachting wordt aanbevolen. Voor de Samotnia-hut en de Na Sniezce hut op de Sniezka is het absoluut nodig. Ook in de weekends in de zomer kunnen de hutten bezet zijn.

OVERZICHT VAN DE HUTTEN (SCHRONISKA/BOUDA):

* Ten westen van de Spindlerpas:

* * Aan de Poolse kant

- Kamiencyk, langs de rode route van Szklarska Poreba naar de Na Hali Szrenickiej-hut, tegenover de waterval, op ca. 820 meter, (20 plaatsen), tel. 752 60 58.
- Kochanowka, tegenover de waterval langs de blauwe route naar de Pod Labskim Szczytem-hut, ca. 540 meter, vooral restaurant, (10 plaatsen), tel. 717 24 00.
- Na Hali Szrenickiej, aan het eind van de rode route uit Szklarska Poreba langs de Kamiencyk-waterval, onder de Szrenicka op 1192 meter, grote hut met 105 plaatsen, tel. 717 24 21.
- Na Szrenicy, op de top van de Szrenicka, ca. 1362 meter, vlak boven de kabelbaan uit Szklarska Poreba, 72 plaatsen, tel./fax 717 21 19.
- Pod Labskim Szczytem, ca. 1 uur verwijderd van Hala Szrenicka-hut en de kabelbaan via groene route, op ca. 1160 meter, aan het eind van verschillende routes uit Szklarska Poreba en Piechowice, tel. 717 24 50.

** Aan de Tsjechische kant

- Vosecka bouda, op ca. 1250 meter, na de rotspartij Twaroznik, enkele kilometers ten oosten van de Szrenicka.
- Labska bouda, op 1300 meter, een kleine twee kilometer van het gebouwtje van de Poolse radio en tv in Tsjechië, grote hut met kleinere hut erin gebouwd die gebruikt wordt, op route die naar westelijke tak van de Elbe / Labe loopt, de rivier loopt in een diepe kloof naar het plaatsje Spindleruv.
- Martinovka bouda, op ca. 1260 meter, op 1 km van de rode route, na de Smielec, grote hut.
- Petrovka bouda, ca. 1280 meter, na de Slaskie Kamienie, 200 meter van de rode route, centraal in Reuzengebergte, kleine, vervallen hut, in voorjaar 2000 buffet gesloten, wel overnachtingsmogelijkheid.
- Moravska bouda, ca. 1225 meter, bij de Petrovka bouda, grotere hut
- met vlakbij twee Tsjechische privé-chalets, één hotel en één hotel-restaurant.

* Bij de Spindlerpas (de centrale Przelecz Karkonoska-pas in het Reuzengebergte),

* * Aan de Poolse kant

- Odrozzenie, ca. 1240 meter, 5 minuten ten oosten van de Przelecz Karkonoska-pas, ongeveer halverwege de Szrenicka en de Sniezka, grote hut, 85 plaatsen, tel. 752 25 46.

** Aan de Tsjechische kant

- Spindlerova bouda, bij de Przelecz Karkonoska-pas, 1198 meter, groot (luxe) berghotel.
- Langs de weg uit Tsjechië naar de pas zijn iets lager in de bocht onder de Spindlerova bouda nog een aantal hutten waar men kan eten en overnachten.

* Ten oosten van de Spindlerpas:

* * Aan de Poolse kant

- Strzecko Akademicka, ca. 1280 meter, langs de klinkerweg van Karpacz naar de Sniezka, boven het kleine meer, mooie oude hut, niet veel mogelijkheden om buiten te zitten behalve langs drukke weg van Karpacz naar Sniezka, 125 plaatsen, tel. 761 93 17.
- Samotnia, ca. 1200 meter, kleine, mooie hut, mooi gelegen aan het kleine bergmeer, Maly Staw, 49 plaatsen, reserveren!, tel. 761 93 76.
- Pod Sniezka, aan de voet van de Sniezka op 1394 meter, een kleine 2 km. vanaf de kabelbaan vanaf Karpacz, alleen restaurant.

- Na Sniezce, bovenop de Sniezka, 1602 meter, restaurant en overnachtingsmogelijkheid in het gebouw van het meteorologisch instituut, met groots uitzicht, iets duurder in prijs, goede kamers, 10 plaatsen, tel. 767 50 32, reserveren! (Let op: het restaurant/buffet sluit eerder dan in andere hutten: 17.00 uur.) - De hut is na die tijd niet heel gezellig, maar de plek is bijzonder.

- Nad Lomniczka, ca. 1015 meter, aan de rode afdaling van de Sniezka naar Karpacz, vooral restaurant.

- Op de kam van het gebergte liggen verder naar het oosten nog enkele hutten: Jelenka op ca. 5 km. van de Sniezka, en Na Przelec Okraj nog eens ca. 7 km. verder (1046 meter, bij een grensovergang aan de weg naar Kowary).

** Aan de Tsjechische kant

- U Bileho Labe, ca. 1000 meter, leuke kleine hut, mooi gelegen in het dal van de Elbe/Labe, restaurant, mogelijkheid tot overnachting (Dm 20 in zomer, 22 in winter), aanrader om te eten (o.a. forel).

- Lucni bouda, ca. 1420 meter, op het plateau van het gebergte, grote berghut met terras, restaurant en overnachtingsmogelijkheid.

- Langs de rode route vanaf de Lucni bouda, verder Tsjechië in liggen nog enkele hutten op ongeveer 1350 meter: Vyrovka, ongeveer 3 ½ km. van de Lucni bouda en 2 km. verder Chalupa na Rozcesti en Dvorska bouda.

In alle hutten is het mogelijk te eten. Let op!, want de keukens en de buffetten, sluiten in vrijwel alle hutten om 19.00 uur, hoewel het vaak nog wel mogelijk is drank te krijgen. (Een oplossing is om 's middags warm te eten en 's avonds zelf voor eten te zorgen.) Prijzen van de maaltijden tussen de 9 en 15 zloty, soep ca. 5 zloty; koffie en thee rond de 2 zloty. De prijzen variëren wat per hut.

In de Na Sniezce-hut op de Sniezka gaat het buffet al om 17.00 dicht.

De prijzen van de overnachting is er afhankelijk van of de kamer een 2-, 4-, 8-, of meerpersoonskamer is, variërend van 14 zloty in een 8-persoonskamer tot 22 in een 2-persoonskamer met fonteintje op de kamer. Er is niet overal de gelegenheid voor een warme douche.

Op de Sniezka bij het meteorologisch instituut liggen de prijzen hoger: 30 zloty voor een bed in een 2-persoonskamer. Maar er waren wel schone lakens, slopen en handdoeken, en een elektrisch kachelkje.

Geld - Wie in een Tsjechische hut wil overnachten of iets eten of drinken, kan het beste Duitse marken meenemen, die worden overal geaccepteerd. Met Pools geld kun je in Tsjechië niet betalen. In de Spindlerova-hut bij de Spindler-pas is een mogelijkheid om geld te wisselen.

Kamperen

Omdat er sprake is van een nationaal park kan in het Reuzengebergte niet gekampeerd worden. Wel zijn er campings in Szklarska Poreba en Karpacz en in Tsjechië in het plaatsje Spindleruv (op ongeveer 800 meter hoogte).

WANDELTIJDEN REUZENBERGTE

- Naar het Reuzengebergte

Van Ramberg naar Kopaniec - ongeveer 40 minuten. Vanuit Kopaniec omhoog naar de Heksenplatz (Babia Przel.) ongeveer 1 uur. Afdaling naar Gorzaniec in ongeveer 30 minuten.

Van Gorzaniec naar Szklarska Poreba- Dolna (spoorwegkruising) 30 minuten. Brug over de Kamienna na 40 minuten. Waterval na 10 minuten. Vanaf Kochanowka-waterval tot Pod Lambski Szczytem 1 uur en 45 minuten. Totaaltijd: 5 uur en 25 minuten.

- In het Reuzengebergte (van west naar oost en terug)

Van Na Hala Szrenickiej-hut - groene route - tot op kam, 30 minuten; tot Pod Labskim Szczytem-hut 1 uur en 10 minuten. (Van kabelbaan tot Pod Labskim Szczytem, 40 minuten.)

Van Pod Labskim Szczytem - oranje route - naar de kam, tv-station, 50 minuten, van tv-station naar Petrova bouda 1 uur en 30 minuten, naar Odrodzenie-hut nog eens 50 minuten.

Totale tijd Pod Labskim Szczytem - Odrodzenie (Spindler-pas): 3 uur en 20 minuten.

(Tussentijden op kam: van tv-station tot top Smielec (1424 meter) 30 minuten, van Smielec tot Czeskie Kamienie (1416 meter) en Slaskie Kamienie (1413 meter) nog eens 30 minuten; naar Tsjechische Petrovka bouda ongeveer 10 minuten.)

Van Odrodzenie naar de Sniezka over de kam. Na 1 uur afsplitsing groene en oranje route. Na nog eens 1 uur van rechts de klinkerweg uit Karpacz (naar Samotnia- en Strecha Akademicka-hut in 30 à 20 minuten.) Na 20 minuten Pod Sniezka-hut, klim naar Sniezka 30 minuten. Totaal 3 uur.

Van Odrodzenie naar de Sniezka via Elbe/Labe. Afdaling naar U Bileho Labe 50 minuten. Van U Bileho Labe naar Lucni bouda 1 uur en 30 minuten. Pod Sniezka-hut na 35 minuten, klim naar Sniezka 30 min.. Totaal ongeveer 3 uur en 30 min..

Omlaag van de Sniezka. Naar Pod Sniezka 30 minuten. Van Pod Sniezka naar Strecha Akademicka-hut 1 uur (bij kabelbaan na half uur). Naar Samotnia-hut nog eens 10 minuten. Totaal ruim 1 ½ uur.

Van de Sniezka naar de kabelbaan: ongeveer 1 uur.

(Van Pod Sniezka via rode route over kam naar afsplitsing groene en oranje route: 1 uur; richtingwijzer geeft vandaar voor afdaling naar Karpacz 1 uur en 15 minuten.)

Rondwandeling rondom meertjes. Van Pod Sniezka via rode route over kam naar afsplitsing groene en oranje route: 1 uur. Langs groene route tot aan kasseienweg naar Karpacz 40 minuten. Via blauwe route naar Strecha Akademicka: 55 minuten. Afdaling langs oranje route naar Karpacz 1 uur.

Van Strecha Akademicka naar kabelbaan circa 30 minuten.

Groene route langs bergflank met aanloop vanaf Strecha Akademicka.

Langs Samotnia tot aan de kasseienweg 40 minuten, na 10 minuten splitst zich gele route af. Na 15 minuten voor rotsformatie groene route. Na 1 uur en 45 minuten Odrodzenie-hut.

Totale tijd van Strecha Akademicka naar Odrodzenie 2 uur en 50 minuten.

Groene route vanaf Odrodzenie naar Pod Lambskim Szczytem. Totale tijd 3 en een half uur.

Na 1 uur kruising met rode route (kortere weg naar Pod Lambskim Szczytem: 1 uur 15 minuten). Route kruist verschillende wegen van bergkam omlaag naar o.a. Jagniatkow, en komt door enkele mooie dalen.

Van Pod Lambskim Szczytem langs groene route naar Sneeuwketels (Sniezny Kociol) 1 uur en 45 minuten.

- Van de Pod Labskim Szczytem-hut naar Piechowice.

Via de zwarte route naar de wegsplitsing bij Wysoki Most 1 uur en 30 minuten.

Via de twee Kociols wordt dit 2 uur plus 1 uur en 5 minuten vanaf de kruising met de blauwe route tot Wysoki Most. Naar Michalowice in 1 uur en naar Piechowice nog eens 30 minuten.

Van Piechowice naar Babia Przelec (Heksenplatz) in ongeveer 1 uur en 5 minuten, vandaar in 1 uur en 10 minuten naar het huis Ramberg. In totaal 5 uur en 15 minuten, plus 1 uur en 35 minuten bij de omweg via de Kociols.

OVERZICHT VAN 1, 2, 3 EN 4- DAAGSE WANDELINGEN IN HET REUZENBERGTE

Er wordt overnacht in Berghutten. Aanbevolen wordt tevoren te laten reserveren. De routes komen overdag langs verschillende berghutten waar gegeten en gedronken kan worden.

1-daagse tocht

Met openbaar vervoer naar Karpacz, met de kabelbaan omhoog. Naar de Sniezka 1602 meter, en over de bergkam boven twee bergmeertjes langs, dan omlaag en terug langs de meertjes en de Samotnia- en de Strzecha Akademicka-berghutten. Lopend of met de kabelbaan omlaag naar het busstation van Karpacz. Totale wandeltijd: ongeveer 5 uur.

De route kan met ongeveer 1 uur ingekort worden. Langs de route zijn verschillende berghutten (horeca).

2-daagse tocht (met kabelbaan, vanuit Szklarska Poreba)

Dag 1. Met openbaar vervoer naar Szklarska Poreba, omhoog met de kabelbaan (of lopend). Over de bergflank naar Pod Lambskim Szczytem, vandaar omhoog en over de bergkam langs het gebouwtje van de Poolse radio en televisie naar de Spindlerpas en aldaar overnachten in de Odrodzenie-hut.

Dag 2. Vanaf Spindlerpas naar U Bileho Labe (kleine gezellige hut) in het Elbe/Labe-dal in Tsjechië, en daarna langs de Elbe/Labe omhoog naar de Lucni bouda op het toendra-plateau van het Reuzengebergte. Vandaar naar de Sniezka (1602 meter), waarna afdaling naar Karpacz via de kabelbaan of lopend. Terug met openbaar vervoer via Jelenia Góra.

2 daagse tocht (met kabelbaan, terug lopen naar huis)

Dag 1. Met openbaar vervoer naar Karpacz, met de kabelbaan omhoog. Naar de Sniezka 1602 meter. Vanaf de Sniezka over een toendra-plateau naar de Tsjechische Lucni bouda. Omlaag door het dal van de Elbe/Labe naar U Bileho Labe (leuke kleine Tsjechische hut), en omhoog naar de Spindlerpas naar de Odrodzenie-hut.

Overnachten in de Odrodzenie hut.

Dag 2. Vanaf de Odrodzenie-hut over de kam naar het westen, tot voorbij het gebouwtje van de Poolse radio en televisie, dan afdalen langs de Pod Lambskim Szczytem-hut en de Kochanowka-waterval (met restaurant) en langs Szklarska Poreba Dolna naar Gorzaniec. Vanaf Gorzaniec naar de Europese route E3 (blauwe route) over de Heksenplatz. Omlaag bij Kopaniec of Chromiec.

3 daagse tocht (vanuit Szklarska, met kabelbaan)

Dag 1. Met openbaar vervoer naar Szklarska Poreba, omhoog met de kabelbaan (of lopend). Over de bergflank naar Pod Lambskim Szczytem, vandaar omhoog en over de bergkam langs het gebouwtje van de Poolse radio en televisie naar de Spindlerpas en aldaar overnachten in de Odrodzenie-hut.

Dag 2. Vanaf Spindlerpas naar U Bileho Labe (kleine gezellige hut) in het Elbe/Labe-dal in Tsjechië, en daarna langs de Elbe/Labe omhoog naar de Lucni bouda op het toendra-plateau van het Reuzengebergte. Vandaar naar de Sniezka (1602 meter). Vanaf de Sniezka afdaling naar de Strzecha Akademicka-hut of Samotnia-hut en overnachten in een van beide hutten.

Dag 3. Over de bergkam met uitzicht over de twee bergmeertjes naar de Odrodzenie-hut. Vandaar langs de Spindlerpas en dan langs de bergflank, om vervolgens af te dalen naar Jagniatkow. Met de bus naar Cieplice en vandaar naar huis.

3 daagse tocht (vanuit Karpacz, met de kabelbaan)

Dag 1. Met openbaar vervoer naar Karpacz, met de kabelbaan omhoog. Naar de Sniezka 1602 meter. Vanaf de Sniezka over een toendra-plateau naar de Tsjechische Lucni bouda. Omlaag door het dal van de Elbe/Labe naar U Bileho Labe (leuke kleine Tsjechische hut), en omhoog naar de Spindlerpas naar de Odrodzenie-hut.

Overnachten in de Odrodzenie hut.

Dag 2. Rondwandeling vanaf de Odrodzenie-hut. Vanaf de Spindlerpas langs de bergflank door een aantal mooie keteldalen, sommige met bergmeertjes tot aan de Pod Lambskim Szczytem-hut. Vanaf deze hut omhoog en via de kam terug naar de Odrodzenie-hut.

Dag 3. Vanuit de Odrodzenie-hut langs de Spindler-pas over de kam en daarna afdalen naar Jagniatkow, vandaar met de bus via Cieplice. (Of eventueel van Jagniatkow doorlopen naar Chojnik en Sobieszow en daar de bus nemen.)

3 DAAGSE-TOCHT / LOPEND VANAF HET HUIS

- Dag 1. Lopend naar het Reuzengebergte. Bij Kopaniec omhoog en via de Heksenplaats (Babia Przelecz) naar Gorzaniec. Langs Szklarska Poreba-Dolna over de rivier de Kamienna en langs de Kochanowka-waterval (horeca). Daarna omhoog tot aan de Pod Lambskim Szczytem-hut. Overnachten in de hut.
- Dag 2. Vanaf de Pod Lambskim Szczytem-hut naar de bergkam. Over de kam langs het gebouwtje van de Poolse radio en televisie naar de Spindlerpas met groot Tsjechisch berghotel en de Poolse Odrodzenie-hut. Vanaf de Spindlerpas naar U Bileho Labe in het dal van de Elbe/Labe en langs de rivier omhoog naar de Lucni bouda op het plateau van het Reuzengebergte. Verder omhoog naar de Sniezka (1602 meter). Overnachten op de Sniezka. (Of afdalen naar de Samotnia-hut of de Strecha Akademicka-hut.)
- Dag 3. Variant 1: Korte rondwandeling over de kam en langs bergmeertjes en afdaling naar Karpacz. Vanaf de hut omhoog naar de bergkam. (Eventueel bezoek aan de Sniezka.) Over de kam naar het westen boven twee bergmeertjes langs. Dan omlaag en onder de meertjes langs naar de Samotnia-hut en de Strecha Akademicka-hut. Vanaf de Strecha Akademicka-hut omlaag naar Karpacz en terug via Jelenia Góra.
- Dag 3 Variant 2: Over de kam naar de Spindlerpas (Odrodzenie-hut) en daarna afdaling naar Jagniatkow. Vanaf de hut omhoog naar de bergkam. (Eventueel bezoek aan de Sniezka.) Boven de twee bergmeertjes langs naar de Spindlerpas (Odrodzenie-hut). Vanaf de Spindlerpas langs de bergflank aan Poolse kant en daarna afdalen naar Jagniatkow. Vanaf Jagniatkow via Cieplice / Jelenia Góra met bus naar huis.

4 daagse-tocht (lopend vanaf het huis)

- Dag 1. Lopend naar het Reuzengebergte. Bij Kopaniec omhoog en via de Heksenplatz (Babia Przelecz) naar Gorzaniec. Langs Szklarska Poreba-Dolna over de rivier de Kamienna en langs de Kochanowka-waterval (horeca). Daarna omhoog tot aan de Pod Lambskim Szczytem-hut. Overnachten in de hut.
- Dag 2. Vanaf de Pod Lambskim Szczytem-hut naar de bergkam. Over de kam langs het gebouwtje van de Poolse radio en televisie naar de Spindlerpas met groot Tsjechisch berghotel en de Poolse Odrodzenie-hut. Vanaf de Spindlerpas naar U Bileho Labe in het dal van de Elbe/Labe en langs de rivier omhoog naar de Lucni bouda op het plateau van het Reuzengebergte. Verder omhoog naar de Sniezka (1602 meter). Overnachten op de Sniezka. (Of afdalen naar de Samotnia-hut of de Strecha Akademicka-hut.)
- Dag 3. Van de Sniezka omlaag of vanaf de Samotnia-hut of de Strecha Akademicka-hut omhoog en via de route over de bergkam boven twee bergmeertjes langs en verder tot aan de Spindlerpas (en de Odrodzenie-hut). Vanaf de Spindlerpas langs de bergflank door een aantal mooie keteldalen met kleine meertjes en onderlangs het gebouwtje van de Poolse radio en televisie, tot vlak boven de Pod Lambskim Szczytem-hut. Overnachting in de hut.
- Dag 4. Terugwandeling naar Ramberg/Miedzylesie via Michalowice en Piechowice. Vanaf de Pod Lambskim Szczytem-hut omlaag naar Michalowice en Piechowice. Dan via Gorzaniec en via de Heksenplaats (aan de Europese E3-wandelroute) in de richting van Kopaniec en Chromiec. Bij Kopaniec of Chromiec omlaag naar Ramberg/Miedzylesie.

(Variant: terug via Jagniatkow en Chojnik / Sobieszow. Vandaar met het openbaar vervoer via Cieplice naar Ramberg/Miedzylesie. Eventueel vanaf Sobieszow over Piechowice terug wandelen.)

N.B. Wie wel vier dagen de bergen in wil, maar niet omhoog wil lopen kan in Szklarska Poreba met de kabelbaan omhoog en met een korte wandeling naar de Pod Lambskim Szczytem-hut lopen.